

DOPORUČENÍ K SÍTI SOCIÁLNÍCH SLUŽEB PRO OSOBY S RŮZNÝM DRUHEM SLUCHOVÉHO POSTIŽENÍ

Centrum pro komunitní práci střední Čechy

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

cpkp
centrum pro
komunitní práci

Vzniklo v rámci projektu „I bez sluchu se domluvíme“.

Doporučení k síti sociálních služeb pro osoby s různým druhem sluchového postižení

Na celém území ČR není zajištěna dostupnost celé škály registrovaných sociálních služeb lidem se sluchovým postižením.

Na osoby se sluchovým postižením se primárně zaměřují služby¹:

- raná péče,
- sociální poradenství,
- sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením,
- sociální rehabilitace,
- průvodcovské a předčitatelské služby,
- tlumočnické služby.

Ostatní služby se na osoby se sluchovým postižením zaměřují buď okrajově, nebo nezohledňují veškerá jejich specifika nebo se na ně nezaměřují.

Návrhy možných řešení

Varianta I.

Zajistit pro osoby s různým druhem sluchového postižení celou potřebnou škálu sociálních služeb.

V této variantě se služby zaměřují pouze na osoby se sluchovým postižením a zohledňují celou řadu komunikačních specifik a dalších potřeb.

- Podmínkou je:
 - Zaměstnanci ovládají všechny potřebné formy komunikace, tzn. i znakový jazyk.
 - Informace o službě a její nabídce také ve znakovém jazyce.
 - Navázaná spolupráce s tlumočnickou službou pro řešení náročných komunikačních situací.
 - Technicko-organizační zajištění služby odpovídá potřebám sluchově postižených, což například znamená, že tam, kde jsou využívána různá zvuková zařízení, je i světelné, jsou dostupné tablety/obrazovky/notebooky pro přímý přepis, indukční smyčka a další pomůcky pro kompenzaci sluchu.

¹ Stav k 30. červenci 2018. Uvedené služby nejsou zastoupeny ve všech krajích ČR.

- Komunikace probíhá prostřednictvím videí, skype, WhatsApp apod.
- Pro komunikaci s rodinou, osobami blízkými apod. je volně přístupný internet a komunikace přes webové kamery a další dle technického vývoje a individuálních specifik jednotlivých služeb.

Varianta II.

Zajistit služby pro osoby s různým druhem sluchového postižení v rámci současné sítě sociálních služeb.

V této variantě je podmínkou jasné určení, které služby jsou po odborné stránce na poskytování služeb osobám se sluchovým postižením připravené, současně ale poskytují služby i osobám slyšícím. Znamená to, že v těchto službách pracuje část týmu (sociální pracovníci, pracovníci v sociálních službách a další pracovníci), která ovládá znakový jazyk. Je dostupné zajištění přepisu a případně další formy komunikace.

- Podmínkou je:
 - V bytových službách je část/oddělení/určitý počet pokojů, které zohledňují potřeby osob se sluchovým postižením.
 - Navázaná spolupráce s tlumočnickou službou pro řešení náročných komunikačních situací.
 - Případně probíhá spolupráce se službou, která poskytne konzultace související s aplikací jednotlivých metod sociální práce.
 - Technicko-organizační zajištění služby odpovídá potřebám sluchově postižených, což například znamená, že tam, kde jsou využívána různá zvuková zařízení, je i světelné, jsou dostupné tablety/obrazovky/notebooky pro přímý přepis, indukční smyčka a další pomůcky pro kompenzaci sluchu.
 - Komunikace probíhá prostřednictvím videí, skype, WhatsApp apod.
 - Pro komunikaci s rodinou, osobami blízkými apod. je volně přístupný internet a komunikace přes webové kamery a další dle technického vývoje a individuálních specifik jednotlivých služeb.

Varianta III.

V rámci současné sítě sociálních služeb rozvíjet spolupráci služeb pro slyšící se službami, které se zaměřují na sluchově postižené.

V této variantě je důležité, aby sociální služba pro slyšící v případě, že ji kontaktuje klient se sluchovým postižením, ho neodmítla a navázala spolupráci s tlumočnickou službou, případně jinou službou, která dokáže poskytnout konzultace ve vazbě ke specifickým potřebám této cílové skupiny.

Hodnotit, která varianta zajištění pomoci je nejlepší, je velmi obtížné. Cílem je umožnit sluchově postiženým nebýt izolováni ve službě, poskytovat jim pomoc v odpovídajícím komunikačním systému, potřebné odbornosti a, mimo jiné, neprohlubovat jejich sociální vyloučení. Například neslyšící, komunikující pouze ve znakovém jazyce, si nemají s kým popovídat, pokud jsou ve službě, kde jsou pouze slyšící. Nikdo neovládá jejich jazyk, nemají se s kým potkat, sdílet běžné denní starosti.

Pokud bude realizována varianta I., bude služeb, které se výhradně zaměřují na sluchově postižené, na území ČR pouze několik, jelikož nelze předpokládat, že bude v jednu chvíli takový počet klientů, např. na území obce s rozšířenou působností, který efektivně a hospodárně naplní kapacitu zařízení. V důsledku toho bude sluchově postižený daleko od své rodiny, svých blízkých, místa, kde žil.

Vzhledem k tomu, že lidé se sluchovým postižením potřebují různé služby již teď, je vhodné výše uvedené varianty kombinovat. To znamená, vést současné služby k tomu, že sluchové postižení není bariérou pro využívání jejich služeb a na poskytování nejsou samy. Minimálně tlumočnické služby jsou klíčovým partnerem pro zajištění pomoci. Zároveň je ale důležité podporovat rozvoj služeb, které se zaměřují pouze na cílovou skupinu osob se sluchovým postižením a jejich služby zkvalitňovat a zvyšovat jejich dostupnost.

Návrh doporučení k síti sociálních služeb pro osoby s různým druhem sluchového postižení

V následující části je uveden návrh možné dostupnosti služeb dělený na obce s rozšířenou působností, okresy, kraje a celé území ČR. Tento návrh vychází z odborných diskuzí a současných zvyklostí dostupnosti. V konkrétních územích je nutné, nad rámec návrhu, zohlednit lokální specifika, např. velikost kraje, počet obcí apod. Tento návrh pracuje s variantami I. až III. vysvětlenými výše.

Na území obce s rozšířenou působností je důležité zajistit minimálně jednu službu od každého níže uvedeného druhu služeb:

Ve variantě I.:

- Sociální poradenství, typu občanské poradny, které se zaměřuje pouze na osoby se sluchovým postižením a komunikuje ve všech formách komunikace.
- Sociálně aktivizační služba pro seniory a osoby se zdravotním postižením.

Ve variantě II.:

- Pečovatelská služba.
- Osobní asistence.
- Sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi.

Ve variantě III.:

- Kontaktní centrum.
- Nízkoprahové denní centrum.
- Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež.
- Noclehárna.

Na území okresu je důležité zajistit minimálně jednu službu od každého níže uvedeného druhu služeb:

Ve variantě III.:

- Krizová pomoc a intervenční centrum.
- Sociálně terapeutická dílna.
- Denní stacionář.
- Centrum denních služeb, terénní programy - jedná se o služby, které zákon o sociálních službách nastavuje obecně, tudíž umožňuje velmi různorodé zaměření, proto je doporučujeme na této úrovni.

Na území kraje je důležité zajistit minimálně jednu službu od každého níže uvedeného druhu služeb:

Ve variantě I.:

- Sociální rehabilitace – terénní a ambulantní forma.
- Domov pro seniory.
- Domov se zvláštním režimem.
- Domov pro osoby se zdravotním postižením.
- Raná péče – podstatné u této služby je zaměřit se na slyšící rodiče neslyšících dětí, neslyšící rodiče slyšících dětí a neslyšící rodiče neslyšících dětí ve formě jak terénní, tak ambulantní, případně zohlednit menší kraje, kde může být efektivnější zajistit území dvou krajů jednou službou.

Ve variantě II.:

- Azylový dům.
- Dům na půl cesty.

Ve variantě III.:

- Podpora samostatného bydlení.
- Odlehčovací služba.
- Týdenní stacionář.
- Chráněné bydlení.
- Služba následné péče.
- Tlumočnická služba - dostupnost v terénní, ambulantní i online formě. Potřebné je zajištění všech tří forem a zohlednění všech komunikačních systémů. Přestože online forma může působit jednoduše/dostupněji, nelze ji nahrazovat terénním tlumočením.

Na území celé ČR je důležité zajistit minimálně jednu službu od každého níže uvedeného druhu služeb:

Ve variantě I.:

- Tísňová péče.
- Telefonická krizová pomoc - její zajištění je klíčové pro celé území ČR, nikoliv menší územní celky. Adresa poskytování není vzhledem k formě důležitá. Musí být poskytována takovým způsobem, který umožní klientům potřebujícím komunikaci ve znakovém jazyce či prostřednictvím přepisu službu využít. Jedná se o online komunikaci přes webovou kameru, formou přepisu a chatu.
 - S ohledem na specifika služby nedoporučujeme zajišťovat ji „přes prostředníka“ - tlumočnicka.
 - Službu by měli zajišťovat kvalifikovaní pracovníci nejen v oboru krizové intervence, ale také ve znakovém jazyce.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

cpkp
centrum pro
komunitní práci